

campos conversi, dimisso vi aditu, prælium meo iudicio recusabant; sed quid tam mirum? Hoc tibi, Serenissime Princeps, persuaderi velim; quòcunque Scipio proficiscebarur, eodem illum victoria secuta est. Hic Scipio sagitta apud Suram perfossis oculis vulneratus est, quod nemini unquam, nisi in tentoriis revelavit: ne animos victis hostibus adderet, & milites ejus stupore affectos in fugam converteret. Magna profectò Scipionis constantia, & Imperatore Romano dignissima; indoluit Annibal vehementer amissum aditum, quo servato sperabat, se eo die victoriam indubitam consecuturum; sed vana spe illusus est, prudentia, ordine, magnanimitate, & diligentia Scipionis. Quare illico reflecti cohortes, & in latos campos Gaidum versus deduci jubet, ne in arctis locis à pedibus, quorum maxima erat nobis copia, circumveniretur; Scipio autem cuneos, & acies in iisdem campis instruit, & Annibalem ad dimicandum æquo in loco etiam atque provocavit. Ille suas copias in castra ejus reducere procurabat, & ad id dabat operam diligentissimè. At in eo prælio duo & decem ex Venetis cæsi, vulnerati lethaliter quadraginta, levi autem vulnere fauciat centum & sexaginta, equi triginta ex nostris decubere, perfossi centum & viginti; ex hostibus, ut ajunt, cæsi pauciores, vulnerati plures duplo, ut affirmant, qui inde veniunt: de morte equorum, & plagis excessit medicina modum. Legati prius ancipites, nunc incredibilem Scipionis virtutem, & animi magnitudinem admirabantur, ac mirificè collaudabant. Revocatis igitur Venetorum copiis Imperator invictus cum Legatis, ac Ducibus ad tentoria fando revertitur. Vale. Ex victoriosissimis Castris Divi Marci, quinto Kal. Sextiles.

Pridie Nonas Sextiles Tibertus cum Roberto Sanseverino insidias Scipioni paraverunt in eo loco, ubi cum Venetis pugnare consueverant, delectis quingentis equitibus, & pedibus ducentis. Scipio inermis, paucisque militibus, & sagittariis fortasse quadraginta comitatus, in campos Montoroni, ita ut solebat, profectus est, ut exploraret loca, si quando opus esset fortunæ vicissitudines experiri. Puer quidam interea ad Scipionem transfugit, nunciatus, insidias sibi paratas esse, magnam in latibus esse utriusque ordinis militum multitudinem, monetque, ut caveat ne tam liberè per campos parva manu vagetur; erant cum Imperatore nonnulli milites expediti, qui cum hostibus etiam expeditis futuræ pugnæ jaculis proludebant. Ad quos Scipio: *ne*, inquit, *commilitones egregii, atque armis accincti ad me confestim revertimini. Interea aliquid boni fiet.* Evolant jussi omnes. Tum vocato ad se Laurentio fido subicine, imperat, ut universus Exercitus in arma moveatur, properentque primum peditum copiarum, & Centurionum omnium sagittarii. Sequebantur interea Scipionem Castrorum præsidia, quæ bifariam ita distinguunt, ut alteram partem in medios campos trajiciat, idque ut hostem alliciat, ac spe inani pascat, donec pedites, & cohortes adventent. Reliquam non satis longè sequi imperat. Karolum Muntonis Comitem pro venturis cohortibus ordinandis substituit. Ego Scipionem sequor, cujus diligentia, & animi magnitudo, non solum admirationem, sed stuporem quandam intuentibus afferret, absentibus verò non facta, sed hæta esse videantur; sed cum dete-

Tom. XXV.

A Ctas ejus insidias hostes intelligerent, pudore affecti sunt, manum cum hoste non conserere, propterea quòd jam advesperascebat, & cum hostibus non pugnare turpissimum ducebant; quare structis militibus Robertus profiliit, Tibertus verò restitit, in tempore succenturiatus. Advenienti Roberto obviam fit Scipio paucis militibus comitatus. Concurrunt utrinque ardentissimi milites, ex Bracchianis primus omnium Mathucellus. Parte adversa Robertus Dux, franguntur hastæ; superfunt alii egregii quidem milites, feriunt pariter, nunc hasta, nunc gladio, nunc jaculis, nunc clava, & omnium telorum genere perstringuntur. Aberant ab utraque parte pedites, qui in parte campi inferiori concertabant, & acerrimè quidem. Superveniunt cohortes in subsidium Scipionis. Sunt parte alia, qui hostibus subsidium ferant; hic pugna parvi temporis crudescit; hic mars utranque aciem fortiter pugnantem spectat, ac nemini inclinat; hic trunci hastarum aëra cum sonitu verberabant; hic campus ruptis hastis repletus est. Bracchiani tandem superiores esse incipiunt; cædunt retro Sfortiani, nunc faciem, nunc terga vertentes. Quingentos ferè passus Scipio vehementer persequitur, voce alacri milites suos cohortatus ad eorum honorem, & gloriam Imperatoris. Interdum hostis propter subsidia reciebat, firmabat tunc Scipio sapientissimus vestigia, dum advenientes propius acies propinquarent; sed nox adveniens hosti favorem præstitit. Quem profectò usque ad castra eorum insecuti fuissimus, sed nox prælium diremit cum honore summo, & gloria Scipionis, cumque amplificatione auctoritatis militiæ Venetorum. In hac pugna Capuanus, & Corneus perstrenuos sese milites præbuerunt. Angelus Politbetis, dum hostem captis loris trahit, in inguine fauciat. Mariani dum manum Roberto Duci injicit, equus occiditur; Planellus in medio hostium deprehensus sua virtute hostiles manus effugit; unus ex Venetis casu equi captus est, equi decem vulnerati, eviscerati duo, milites vulnere perstringenti quatuor & decem, cæsus verò unus. Ex hostibus cæsi tres, perfossi sex & decem, equi octo eviscerati, vulnere autem confossi quatuor & viginti. Scipio prætermisâ equestri pugna ad pedestrem audito ingenti clamore se contulit, suos milites paulatim cedentes invenit; propterea equites, qui ad hostium favorem concurrerant, nostri Scipione viso hostem clamore læto petivissent. Sed gradum Imperator propter imminentem noctem contineri voluit, omnesque secum unà Porcianum versus redire imperavit. Quod hostium Duces perlibenter fecisse non ambigo.

Postridie Scipio cohortem Colellæ Neapolitani Annibalis Præfecti tranans Navillum amnem cum expeditis militibus in fugam convertit. Joannes Troilus ante omnes pro pudor! hastatos, galeatosque milites ab inermibus tranato vi flumine superari. Jam video, Illustrissime Princeps, facillimam Annibalis fortunam immutari, quandoquidem ejus commilitones sueti omnem Exercitum vincere, tam facile à Scipione superentur. Jam deditit Annibal videre. Sed æstimo jure hæreditario id fieri, ut quem belli parens Scipionis pater usque vice rat, eum superare filius consuescat. Idque factis datum etiam puto, cum pro gloria Scipionis, cui victoriam hanc reservatam speramus, tum & in primis pro salute Republicæ Venetorum, proque amplificatione tui Imperii, quo

D

Prin-